

Sosyal Güvenlikte Tevkifat ve Bilişim Yönüyle İncelenmesi

Fatma KILIÇ, Mehmet TOPLU

Yönetim Bilişim Sistemleri, Bilişim Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
fatmakilic87@gmail.com, mtoplu09@gmail.com

(Geliş/Received: 10.07.2012; Kabul/Accepted: 29.07.2013)

Özet— Bilişim teknolojileri kurumların bilgiye hızlı ulaşmasını sağladığı gibi, ürün geliştirme sürecinin kısaltmasında da etkisi büyüktür. 73 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşına hizmet eden Sosyal Güvenlik Kurumu da bilişim teknolojilerini aktif olarak kullanan kamu kurumlarından biridir. Çalışmada sosyal güvenlik mevzuatındaki tevkifat kavramı üzerinde durularak, Kurumda tevkifat uygulamasının bilişim yönünden geçmişten günümüze değişimi incelenmiş ve 2013 yılı temmuz ayında işleme açılan e-Kesinti programı anlatılmıştır. Tevkifat, sosyal güvenlik sisteminde 4/b tarım sigortalılarının sattıkları ürün bedellerinden prim borçlarına mahsuben kesinti yapılması anlamına gelmektedir. Kurumun tevkifat işlemleri için kullandığı e-Kesinti programı ile ana makinede PL/1 kodu ile çalışan TGEC programının kullanımı yeni bildirim listeleri için sonlandırılarak, kurumun maliyeti azaltılmıştır. Intranet ve internette 2 ayrı uygulama olarak çalışıp Java yazılım dili ile geliştirilen program kullanıcıya kolaylık ve görsellik sağlamıştır. Ayrıca program, kesinti tutarlarının Kurum ve sigortalı hesaplarına süresi içerisinde ve tam olarak intikali, tarımsal ürün satanlardan borçlu olanların ve borç miktarlarının tespit edilmesi, tarımsal kesintiden muaf olanların tespiti ile yanlış ve yersiz olarak yapılmış kesinti tutarlarının hak sahiplerine iadesi konularında uygulamayı kolaylaştırmıştır.

Anahtar Kelimeler— Tevkifat, tarımsal kesinti, e-kesinti, sosyal güvenlik, ana makine, java

Agricultural Disruption in Social Security and Investigation of Information

Abstract— Information technology provide rapid access to information in organizations and it is effective in shortening the product development process. Social Security Administration where it serves 73 million citizens of Republic of Turkey is one of the public institutions actively use information Technologies. In this study, stoppage analyzed in terms of information from past to present in Social Security Administration and E-Stoppage software which is began to be used in March of 2013 described. In the social security system, stoppage is making cuts to agriculture sector insurance products they sell for less their debts. E-Stoppage software reduced usage of TGEC software which works with PL/1 code on mainframe. In this way, the organization reduced cost. In the intranet and internet, it works as two separate applications with the Java programming language visual user-friendly. The software has to be easy to work at Provincial Directorates of Social Security Administration and instead of the black color display screen which is used TGEC software using the new software led to an increase of visuality. Accounting procedures are also automatically removed from the initiative of the Provincial Directorates of Social Security Administration with E-Stoppage.

Keywords— Agricultural disruption, e-stoppage, social security, mainframe, java

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Tevkifat, kelime olarak "kesinti", "alıkoyma" anlamına gelmektedir. Türk vergi sisteminde stopaj kelimesi yerine de kullanılabilirken, sosyal güvenlik sisteminde tevkifat, tarımsal faaliyette bulunan 4/b tarım sigortalılarının sattıkları ürün bedellerinden prim borçlarına mahsuben kesinti yapılması anlamına gelmektedir[1].Tevkifat, Sosyal Güvenlik ve Gelirler İdaresi Başkanlığı Kurumlarınca prim tevkifatı ve vergi tevkifatı şeklinde uygulanan bir tahsil yöntemi olarak da tanımlanabilir.

Tevkifat işlemi, bir kısım gelir unsurlarının mükellef tarafından beyan edilmesi beklenmeksizin, verginin bu gelirleri mükellefe sağlayan vergi sorumlularınca, primleri ise Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirim yapmakla yükümlü tevkifat sorumluları aracılığı ile kesilmesi ve mükellef adına alacaklı kuruma ödenmesi şeklinde uygulanmaktadır. Vergi tevkifatı uygulamasında vergi sorumlusu tarafından kesilerek alacaklı vergi dairesine yatırılan vergiler dönem sonunda mükellefin beyan ettiği gelir üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilir[2]. Tarım tevkifatı uygulamasında ise, tevkifat sorumluları tarafından kesilerek Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlükleri'ne bildirimlerin verilmesi sonucu kurum hesabına yatırılan prim alacakları, mükelleften kesilen miktar kadar cari dönem prim borcundan mahsup edilir¹.

Çalışmanın amacı, bilişim sistemleri temelinde Sosyal Güvenlik Kurumu'nda 2013 yılı Mart ayı itibariyle kullanılmaya başlanan e-Kesinti adlı tevkifat programının katkılarını ortaya koymaktır. Bu çerçevede kurum içerisinde daha önce yine bu amaçla geliştirilmiş olan programlarla (TEVK, TEVP, TGEC) e-Kesinti programı karşılaştırılmış ve kuruma, tevkifat sorumlularına, çiftçilere kamusal hizmetler, verimlilik ve etkinlik açısından sağladığı avantajlar ortaya konmuştur.

Çalışmada öncelikle tevkifatın Sosyal Güvenlik Kurumu'nda bilişim yönünden kullanılmasına ayrıntılı olarak değinilmiştir. Bunun için e-Kesinti programına kadar kullanılan TEVK, TEVP ve TGEC programları mevzuat ve bilişim yönünden incelenmiş, yeniden geliştirilen e-Kesinti programının kuruma katkısı, iş kuralları ve bu kurallar ışığında Java programlama dili ile hazırlanan yazılım programının detayları ele alınmış ve yine bu çerçevede yeni programın eksiklikleri irdelenerek öneriler geliştirilmiştir.

2. BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE KURUMLARA FAYDALARI (INFORMATION TECHNOLOGY AND BENEFITS OF IT TO INSTITUTIONS)

Bilişim ve telekomünikasyon alanında meydana gelen gelişmeler ve bunların iş yaşamında ve kamusal hizmetlerde etkin bir şekilde uygulanmaya başlaması, bu alanlardaki iş süreçlerine de doğrudan yansımıştır. Bu dönüşüm genel anlamda e-dönüşüm olarak adlandırılırken, kamusal alandaki bilişim teknolojilerine dayalı hizmetler e-devlet olarak tanımlanmaya başlamıştır. Hemen her dönemde rekabet önemli bir unsur olmasına karşın, bilgi temelli ekonomilerin etkinlik kazanması ile birlikte bu rekabet daha da artmıştır. Bireyler, kurumlar, toplumlar ve devletler, hayatta kalmak ve varlığını sürdürebilmek için önemli nitelik ve nicelikte bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma, kısacası bilgiye sahip olma gereksinmesi içindedir. İnsanın bu gereksinmesini gidermede en önemli sorun, bilginin nasıl elde edileceği, nasıl dağıtılacağı ve nasıl saklanacağıdır. Bu da bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesinin en önemli nedenini oluştururken aynı zamanda bilginin depolanması, erişimi, yayımı ve kullanımı alanlarında birçok yeni olanak sunmaktadır[3].

Dijital iletişim ağlarının gelişimi ve klasik ana bilgisayar sisteminden web tabanlı sisteme geçilmesi, iş dünyasında önemli dönüşümlere neden olmaktadır. Bu teknoloji iletişim ağları, küçük ölçekli işletmelere büyük ölçekli işletmelerin sahip olduğu ölçek ekonomilerine ve kaynağa ulaşma olanağı da sunmaktadır [4].

Bilişim teknolojileri kurumların bilgiye hızlı ulaşmasını sağladığı gibi, ürün geliştirme sürecinin kısaltmasında da etkisi büyüktür. Üretimde verimliliğin artmasının yanında üretim maliyetlerinin düşürülmesinde önemli katkı sağlamaktadır. Kurumlar bilişim teknolojileri ile yeni teknolojileri bünyesine daha kolay katabilmekte, yeni iş ihtiyaçlarını daha kolay karşılayabilmektedir[5]. Bilişim teknolojileri daha hızlı, daha basit ve daha ucuz satın alma ve yatırım faaliyetlerine olanak tanımakta ve kurumlara daha fazla değer katmaktadır. Bilişim teknolojilerini yeterince kullanan ve uyum sağlayan kurumlar küresel ölçekli rekabetlerde daha avantajlı durumdadır[6].

Özellikle devletin temel gelir kaynağı olan vergilerin toplanması alanında bilişim teknolojilerinin etkinliği, hem vergilerin toplanması hem de devletin temel işlevlerinin daha sağlıklı yürütülmesine olanak sağlayacaktır. Bilişim teknolojilerine dayalı etkin bir vergi sistemi, verginin toplanması, kaçakların en aza indirilmesinde önemli role sahip olurken, bu vergilere bağımlı kamu hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini de artıracaktır.

¹ 01.03.2013 tarih 28574 Sayılı Tarımsal Faaliyette Bulunanların Prim Borçlarının Sattıkları Tarımsal Ürün Bedellerinden Kesinti Yapılmak Suretiyle Tahsil Edilmesine Dair Tebliğ

3. SOSYAL GÜVENLİK KURUMU'NDA BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ (INFORMATION TECHNOLOGY IN THE SOCIAL SECURITY INSTITUTION)

Sosyal Güvenlik Kurumu'nda taşradaki il müdürlükleri ve sosyal güvenlik merkezleri ile birlikte 20 binin üzerinde kurum çalışanı için intranet uygulamaları bulunmaktadır. Ayrıca internet üzerinde 1.3 milyon üzerinde işveren, 23 binin üzerinde eczane, 3 binin üzerinde hastane, 4 binin üzerinde optik, 50'nin üzerinde banka ve tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının erişebildiği e-devlet uygulamaları bulunmaktadır. Bu uygulamalar toplam günlük 30 milyon üzerindeki hit sayısına ulaşmaktadır. Bu sayılardan da anlaşılacağı gibi SGK'nın bilişim sistemlerini kullanarak sunduğu hizmetlerin toplumsal ölçekte önemli karşılığı bulunmaktadır.

SGK'da, yazılımsal altyapının geliştirilmesinde ağırlıklı olarak JAVA programlama dili kullanılmakla birlikte, .Net ve PHP gibi programlama dillerinden de yararlanılmaktadır. Büyük çoğunluğu kurum programcıları tarafından geliştirilmiş Dava takip, Bilgi Bankası, 2022, Servis masası gibi bazı programlar da kurum dışından satın alınmıştır.

Kurumda ana makine (ana bilgisayar-mainframe) sistemi kullanılmaktadır. Daha önceden PL/1 ve COBOL yazılım dilleri ile prosedürel olarak gerçekleştirilen ve CICS ile sunulan uygulamalar birçoğu yeni yazılım dillerine çevrilmiş olmakla birlikte, bazıları halen kullanılmaktadır.²

Ana makine aynı anda birçok işlevi yerine getirebilen, güçlü grafiksel ve matematiksel uygulamaları destekleyen masaüstü bilgisayarlardır. Bilimsel ve askeri uygulamalar gibi bir bilgisayarın çok fazla veriyi yüksek hızlarda işlemesinin gerekli olduğu sektörlerde kullanılır[7]. Ana makine paralel sistemlerden oluştuğu için ana bu sistemlerde veri kaybı yaşanması riski düşüktür. Ancak ana makineler yıllık ya da aylık kiralama ücretleri nedeniyle çok yüksek maliyet getirmektedir. Özellikle küçük ve orta ölçekli şirketler için uygulaması ve kullanılması zor olan ana makineler yerine, mini-bilgisayar olarak adlandırılan ve masaüstü bilgisayarlardan farkı olmayan bilgisayarlara ana makinenin yapabildiği bazı özellikler kazandırılarak "sunucu" görevi yüklenmektedir[8].

Ana makinelerin kullanıldığı yerlerdeki aktif yazılım genellikle COBOL dili ile hazırlanmakta, Assembly ve PL/1 dillerine de COBOL kadar sık olmasa rastlanabilmektedir. IBM tarafından geliştirilen PL/1, COBOL'un ticari programlama özelliği ile FORTRAN'nın sayısal özelliklerinin birleşimidir. Bu dillerin avantajlarının yanı sıra yeni özelliklerde sunmuştur. Meydana gelen dil ise

² Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü, Bilgi Sistemleri Daire Başkanlığı sunumu, Ocak 2013

hantal, karmaşık ve gerçekleştirilmesi zor bir dil haline dönüşmüştür[9].

CICS ise IBM ana makine üzerinde Z/OS ve Z/VSE sistemleri altında çalışan uygulama sunucusudur. Sosyal Güvenlik Kurumu Z/OS işletim sistemli ana makine üzerinde CICS uygulama sunucusu çalıştırmaktadır. CICS'te daha çok PL/I ve COBOL olmak üzere, C, C + +, REXX ve Java gibi birçok dille yazılan uygulamalar çalıştırılabilir[10].

Kurumda ayrıca 10'un üzerinde MSSQL, 5 adet DB2 UDB, 2 adet Oracle, 3 adet DB2 for ZOS olmak üzere veritabanı bulunmaktadır.³ Veri tabanı bilgisayar ortamında saklanan düzenli veriler, fiziksel dosyalar ve bilgiler topluluğudur. Veri tabanı meta ve verilerden oluşan yapılandırılmış nesnelere bütündür. Veri tabanlarının diğer bilgi depolayabilen yazılımlardan farkı veri-tabanının bu bilgiyi verimli ve hızlı bir şekilde yönetip değiştirebilmesidir. Veritabanı yönetim sistemleri (DBMS) ise verilerin güvenli bir şekilde tutulabildiği, bilgilere hızlı erişim imkânlarının sağlandığı birden fazla kullanıcıya aynı anda bilgiye erişim imkânının sağlandığı yazılımlardır. İlişkisel veri-tabanı yönetim sistemlerine Oracle, IBM DB2, MS SQL, MYSQL gibi örnekler verilebilir[11].

Daha çok "Server" veya "Ana Makine" olarak bilinen sunucular, yapılandırılan herhangi bir ağ üzerinde bilgileri veya uygulamaları kullanıcılara paylaşan, donanım ve yazılım bileşenlerinden oluşan özel bilgisayardır[12]. Kurumda 400'ün üzerinde ön sunucu(350 sanal sunucu ve diğerleri) bulunmaktadır. Sağlık ve sigortacılık hizmetlerine ilişkin 300 internet uygulamasının üzerinde çalıştığı ön sunucular Java uygulamaları için 'WebSphere application server', .Net uygulamaları için IIS kullanılmaktadır. 300 adet uygulama sunucuları kümeleme (cluster) yapıda olduğu için sistem üzerinde yedekli olarak çalışabilmektedirler.

4. SGK'DA TEVKİFAT UYGULAMASININ GÜNÜMÜZE KADAR İŞLEYİŞİ (APPLICATION OF AGRICULTURAL DISRUPTION TO THE PRESENT IN THE SGK)

Sosyal güvenlik mevzuatında tevkifat ve kurumda tevkifatın bilgisayar temelli uygulamalarda kullanımı 90'lı yıllara dayanmaktadır. 4 seri no'lu uygulama tebliğinin⁴ yayınlanmasıyla, tevkifat uygulaması 01/05/1994 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanarak "Bağ-Kur Çiftçi Primleri Tevkifat Bildirimi" listeleri Bağ-Kur İl Müdürlüklerince işleme alınmıştır. Uygulama 2001 yılına kadar, tevkifat

³ Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü, Bilgi Sistemleri Daire Başkanlığı sunumu, Ocak 2012

⁴ 01.04.1994 tarih 4 Seri No'lu 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu Uygulama Tebliği

sorumlularının bildirim listelerini elden ya da posta ile Bağkur İl Müdürlükleri'ne göndermeleri ve Kurum personelinin de yazılı bu belgelere istinaden muhasebe işlemlerini yapmaları şeklinde yürümüştür. Yalnız makbuz ibraz ederek tevkifat tutarının kendisine ait olduğunu ispat edebilen kişilerin tescil, kesinti tutarının şahıs kütüğüne aktarılması veya yersiz alınan tevkifat tutarının iadesi işlemlerinin hızlı ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi ve tevkifat bildirim listelerinin sağlıklı ve emniyetli bir şekilde muhafazası ile bu konuda oluşabilecek suistimallerin de önüne geçilmesinin sağlanması bakımından bilgisayar programının gerekliliği doğmuştur.

4 Seri No'lu Tebliğ'de bulunan tevkifat yapmakla sorumlu tutulan ve çok fazla sayıda alım işlemi gerçekleştiren gerçek ve tüzel kişilerin, diledikleri takdirde Bağ-Kur Çiftçi Primleri Tevkifat Bildirim'lerinde yer alması gereken bilgileri manyetik ortamda verilebileceği yasal dayanağı⁵ da dikkate alınarak konu ile ilgili program çalışmaları yapılmıştır.

1994 yılında Tebliğ'in resmi gazetede yayınlanması ve çalışmaların bitirilmesinden itibaren Tevkifat Bildirim Listeleri Bağ-Kur İl Müdürlükleri tarafından alınmaya başlamış Genel Müdürlük Bilgi İşlem Merkezi'nce listeler halinde yüklenmeye başlanmıştır. Daha sonra bu uygulamanın kullanımı ilgili birimlere verilmiştir. TEVK ve TEVP uygulama komutları ile programlar ise Haziran 1994 tarihinde 80 ilde uygulamaya açılmıştır. TEVK ve TEVP programları ile tevkifat için bilgisayar ortamında oluşturulacak bir ara kütüğe, tevkifatı yapan kişi ve kuruluşun adı, kesinti yapılan sigortalı sayısı, tevkifat tarihi ve tevkifat tutarını içerecek bilgilerin yüklenmesi ve işlemlerinin yapılması sağlanmıştır. Programı kullanmayı talep eden tevkifat sorumlularının, manyetik ortamda tevkifat bildiriminde bulunabilmeleri için Bağ-Kur Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile temas kurmaları ve anılan birimin uygunluğunu almaları gerekmektedir. Bu çerçevede bu haktan yararlanmak isteyenler Bağ-Kur Genel Müdürlüğü ile protokol yapmış, protokoldeki şartlara uygun olarak Bağ-Kur çiftçi primlerine ilişkin bilgilerin, disketlerle protokol imzalanan İl Müdürlüğü'ne teslim etmeleri sağlanmıştır. Disketlerde Bilgi İşlem Dairesi'nin istediği formatta alınan bilgiler, İl Müdürlüğü'ndeki kullanıcılar tarafından TEVK ve TEVP programları aracılığı ile manyetik ortama aktarılarak işlemlerin daha hızlı ve güvenli yapılması sağlanmıştır.

2001 yılında Bağ-Kur il müdürlüklerinden alınan bilgilerden, bildirim yapan kişi ve kurumlardan intikal eden belgelerin gerekli bilgileri ihtiva etmemesi, personel ve bilgisayar noksanlığı gibi nedenlerle tevkifat tutarlarının

şahıs hesaplarına aktarılamadığı tespit edilmiştir. Genel olarak bildirim eksikliği ile personel araç ve gereç noksanlığı nedeniyle yükleme yapılamadığı belirtilmekle beraber, makbuzla müracaat eden ve tevkifat tutarının kendisine ait olduğu tespit edilebilen sigortalıların kesintilerinin ise şahıs hesabına aktarıldığı anlaşılmıştır.

2001 yılına kadar tevkifat bildirimlerinde yer alan bilgilerin TEVK programı ile bilgisayar ortamına yüklenmesi ve yersiz olarak alınan primlerin ise TEVP programı çerçevesinde hatalı kütükten alınarak Tebliğdeki esaslara göre ilgililere iade edilmesi sağlanmaktaydı. Ancak tevkifata ilişkin bildirimlerin yoğunluğu, tevkifat bilgilerinin işlenebilir düzeyde olmaması ve İl müdürlüklerinin iş yoğunluğu gibi nedenlerle, söz konusu bildirimlerin TEVK programına göre bilgisayar ortamına zamanında ve sağlıklı olarak aktarılamadığı, sağlıklı bir arşivleme de yapılamaması nedeniyle, sigortalı müracaatları sırasında bu bilgilere kolay ulaşılamadığı il müdürlüklerinden alınan yazı ve istatistiki bilgilerden anlaşılmıştır. Ayrıca, TEVK programına göre yüklenen bilgilerin sadece ad, soyad, tutar ve tarihi içermesi ve bu bilgilerin hatalı kütükte yer alması nedeniyle kontrolü mümkün olmamakta, dolayısıyla bu bilgilerin doğru bir Bağ-Numarası verilerek şahıs kütüklerine aktarılmasını önleyici herhangi bir engel bulunmamaktaydı. Çoğunluğunun kimlik ve Bağ-Kur numarası tespiti mümkün olmayan tevkifat sorumlusu bildirimlerine ait bütün kayıtların, bilgisayar ortamına yüklenmesinin fiilen imkânsız hale gelmesi yanında, yukarıda ifade edilen nedenlerle bu bilgilerin kullanımının suistimale de açık olduğu görülmekteydi.

Bu nedenlerle, söz konusu bildirimlere ait bilgilerin tevkifat sorumlusu bilgileri esas alınarak bilgisayar ortamında oluşturulacak bir arşivleme sistemi ile düzene konulması ve muhafazasının uygun olacağı, sigortalı müracaatlarına göre yapılacak işlemlerin bu arşiv bilgileri üzerinden yürütülmesinin hem işlemlerin hızlandırılması, hem de kötü niyetli uygulamaların önlenmesi hususunda daha uygun olacağı düşünülmüştü. Bu amaçla TGEC komutu ile yeni bir uygulama geliştirilmiş, İl müdürlüklerine tevkifat sorumluları tarafından iletilen Tevkifat Bildirim Cetvellerinin kontrolleri yapılarak, mutabakatı sağlandıktan sonra TGEC projesi talimatlarına göre tevkifat sorumlusu bilgilerinin bilgisayara yüklenmesi sağlanmıştır.⁶

PL/1 yazılım dili ile kodlanan TEVK, TEVP ve bunların yerini alarak halen İl Müdürlüklerinde eski kayıtlar için kullanılmakta olan TGEC programları Z/OS ana makine üzerinde CICS uygulama sunucusunda çalışmaktadır.

⁵ 01.04.1994 tarih 4 Seri No'lu 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu Uygulama Tebliğ, E maddesi

⁶ 15.11.2001 tarih 2001/25 sayılı Genelge

4.1. TEVK Programı (TEVK Software)

TEVK programının amacı, çiftçilerin sattıkları ürün bedellerinden %1 oranında Bağ-Kur'a tevkif yoluyla prim kesilmesi işlemini yürütmektir. Tevkifat sorumluları bir ay boyunca Bağ-Kur adına tahsil ettikleri primleri bağlı oldukları Bağ-Kur İl Müdürlüklerine liste halinde gönderirler. Toplam tutarı da Bağ-Kur İl Müdürlüğü temerküz hesabına yatırılır. İl Müdürlüğünde ise bu ödemeler, TEVK komutu kullanılarak; eğer çiftçi Bağ-Kurluysa ve doğru Bağ-Kur numarasını beyan ettiyse Bağ-Kur numarasını, doğru beyan etmediyse 000000000 Bağ-Kur numarasına yüklenir. 000000000 Bağ-Kur numarasına yüklenen ödemeler bir tabloda tutulur. Çiftçi daha sonra İl Müdürlüğü'ne giderek doğru Bağ-Kur numarasını bildirir ise bu ödeme tablodan çıkarılarak şahıs hesabına aktarılır. Eğer sigortalı olmadığını ispatlar ise kesilen tutar kendisine iade edilir. Hatalı yüklemeler 2000 yılında durdurulmuş yüklenmemiştir. Çiftçinin talebi halinde listeden bulunarak Bağ-Kurlu ise hesabına aktarılmak yerine iadesi yapılmıştır.

Uygulama CICS ortamında PL/1 yazılım dili kullanılarak yazılmıştır. IBM 9021 donanımlı olup işletim sistemi OS/390'dır. TEVK Programını yaklaşık 100 – 150 terminal ile 80 ildeki İl Müdürlükleri kullanmıştır. Program CICS ekranında komutlarla çalışmaktadır. Ana CICS ekranından TEVK programına klavye komutuyla ulaşıldıktan sonra, program içerisinde bulunan 'Bilgi Girişi', 'Tevkifatçı Bilgi Düzeltme', 'Çiftçi Bilgisi Silme', 'Tevkifatçıları Görüntüleme', 'Çiftçileri Görüntüleme' ve 'Mutabakat Raporu' ekranlarında ilgili işlemler yapılmıştır.

4.2. TEVP Programı (TEVP Software)

Bu program ile, daha önce TEVK programı çerçevesinde bilgisayar ortamına kaydedilmiş tevkifat bilgilerinden, Bağ-Kur numaraları hatalı olanların doğru Bağ-Kur numaralarının tespiti halinde şahıs hesaplarına geçirilmesi ve 2926 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olmayan çiftçilerden tevkif suretiyle tahsil edilen tutarların talepleri halinde şahıslara iade işlemi yapılmaktadır.

0000000000 Bağ-Kur numarasına yüklenen ödemeler bir tabloda tutulur. Çiftçi daha sonra İl Müdürlüğüne giderek doğru Bağ-Kur numarasını bildirirse bu ödeme tablodan çıkarılarak şahıs hesabına aktarılır. Eğer sigortalı olmadığını ispatlarsa kesilen tutar kendisine iade edilir. CICS ortamı içinde ekrana TEVP komutu yazılarak 'Tevkifat İadesi', 'Doğru Bağ-Kur numarası tespit edilen tevkifatların şahıs hesabına aktarılması' ve 'İadesi yapılan tevkifatların görüntüsü' ekranlarında ilgili işlemler yapılmıştır.

4.3. TGEC Programı (TGEC Software)

Tevkifat sorumlusuna ait bilgileri arşivleyerek kolay erişebilmelerini sağlamak ve tevkifat tahsilâtlarının hangi

tevkifat sorumlusuna ait olduğunu tespit edebilmek amacıyla TGEC komutu ile giriş yapılan bu uygulama geliştirilmiştir. Bu uygulamada tevkifat sorumlusu bilgileri ile çiftçi kesintileri yüklenmektedir. TGEC Programı ek birkaç görüntüleme ekranı dışında TEVK ve TEVP programlarının birleşimi şeklinde yazılmış, bu iki program ise uygulamadan kaldırılmıştır. Programı kullanabilmek için CICS ekranında TGEC komutu yazılıp ENTER tuşuna basıldığında aşağıdaki menü gelir.

Şekil 1. TGEC programı ana seçim ekranı
(TGEC software main screen)

1, 2 ve 5 numaralı komutlarla yapılan işlemler TEVK, 3 ve 4 komutları ile yapılan işlemler ise TEVP programını temel almıştır. Farklılık ise, artık tevkifat sorumlusu bilgilerinin bir arşiv numarası ile tutulması ve bu şekilde giriş yapılmasıdır. Tevkifatçı işlemleri altındaki tevkifatçı yükleme ve silme ekranları için öncelikle kaynak/il/ilçe/dönem bilgisini içeren arşiv numarası ile giriş istenmektedir.

2013 yılı itibarıyla kullanılmaya başlanan e-Kesinti programı ile birlikte TGEC programının kullanımı azalmıştır. 2013 yılı sonu itibarıyla ise programının yeni kayıt almaması ve yalnızca e-Kesinti programının uygulanması 2013 tarihli e-Kesinti tebliğinde belirtilmiştir.¹

5. TGEC PROGRAMI İLE YAŞANAN SIKINTILAR (DIFFICULTY OF TGEC SOFTWARE)

TEVK, TEVP ve daha sonra bunların yerini alan TGEC programlarının sıkıntıları 4 ana başlık altında değerlendirilebilir.

5.1. Programın Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerinde Kullanılması (Using TGEC Software in Provincial Directorates of Social Security)

Tevkifat sorumluları kesinti yaptıkları çiftçilerin bilgileri ile listelerini ya Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine elden ya da protokol şartlarına uygun şekilde hazırlanmış disketler ile çevrimdışı ulaştırmaktadır. İl Müdürlüğü'nde tevkifat işleminden sorumlu çalışanlar ise bu bilgileri TGEC programına yüklemektedirler. Aynı İl Müdürlüğüne bağlı bütün tevkifat sorumlularının gönderdikleri listeleri programa yüklemekle sorumlu olan çalışanlar için bu büyük bir yük durumundadır. Bu durum özellikle zirai ürün alımlarının yoğun olduğu aylarda ve tarımsal üretim ağırlıklı şehirlerde önemli sorun teşkil etmektedir. e-Kesinti programı açılmasına rağmen TGEC programının kullanımının bir süre daha devam etmesinin nedeni de il müdürlükleri tarafından halen programa girilmemiş bir çok dosya bulunmasıdır.

5.2. Hatalı Çiftçi Kayıtları (Incorrect Farmer Records)

Tevkifat sorumlularının çiftçilerden alım yaparken ad-soyad, Bağ-Kur numarası, baba adı, doğum yeri, doğum tarihi, adres ili ve ne kadar kesinti yaptıklarına dair bilgileri doğru olarak Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirmeleri gerekmektedir. Birçok tevkifat sorumlusunun bu bilgileri almadığı gibi yalnızca kişinin adı ve soyadını kayıt ettikleri görülmektedir.

Bağ-Kur numarası alınmayan ya da yanlış bildirilen çiftçilerin sistemde bulunamaması sonucu İl Müdürlüklerindeki program kullanıcıları, çiftçiler Sosyal Güvenlik Kurumunda kayıtlı ise, doğru Bağ-Kur numarasını yükleyerek güncelleme yapmaktadır. Yalnız birçok ismin yanlış olarak bildirilmesi bu işlemde yapılması engellemekte, kesilen tevkifat tutarları kişilerin prim borcundan düşülememektedir. Bağ-Kur'lu olsun olmasın ürün satan bütün çiftçilerden ve borçlu olmayan birçok kişiden de kesinti yapılmaktadır. Kurum sigortalısı olmayan kişilerden yapılan kesintiler ise yanlış isim ile kayıtları alındığında sistemde de bulunmayanlar için tevkifatçının verdiği liste üzerinden bakılarak iadeleri yapılamamaktadır. Bu şekilde tevkifat sistemi borçlu ya da borçsuz herkesten kesinti yapılan bir sistem olarak görünmektedir.

5.3. TGEC Programının Ana Makine'de Çalışması (TGEC Software Work on Mainframe)

TGEC programı CICS ana makine üzerinde PL/1 kodu ile yazılmıştır. Programcılar yönünden, mevzuatsal ya da yazılımsal herhangi bir değişiklikte PL/1 koduna müdahale gerektirmektedir. PL/1 dili ise Kurumda halen kullanılıyor olsa da gitgide bu yazılımı kullanabilen sayısı azalmaktadır.

Ayrıca ana makinelere yüksek kira bedelleri ödenmektedir. Bu yüksek maliyetlerden dolayı Sosyal Güvenlik Bilgi

İşleminde de olduğu gibi birçok ana makine kullanan kurum açık sistemlere geçmeye çalışmaktadır[13]. Ana makine yapısında ne kadar sorgu çekilirse ya da kullanım olursa ona göre bir ücretlendirme söz konusudur. İl Müdürlüklerince kullanılan TGEC programının da kapalı sistemde çalışıyor olması kurum için dolaylı olarak kuruma ayrıca bir maliyet yüklemektedir. Ana makinede çalışıyor olmasının bir diğer dezavantajı günümüz görselliğe hitap eden renkli internet uygulamaları ya da fare tuşlanarak giriş yapılabilen ekranların mevcut olmadığı bir program olmasıdır. Program siyah ekranlar üzerinde kodlar girilerek kullanılabildiğinden İl Müdürlüklerinde çalışan personelin program kullanımını büyük ölçüde güçleştirmektedir.

5.4. Tevkifat Sorumlusu Tescili Olmayıp, Bildirim Listesi Temelli Kayıt Alınması (Registry of Institution Where It Disrupt Debt of Farmer is Unavailable in TGEC)

TGEC programında tevkifat sorumlusunun bildirdiği listelere çiftçi bilgilerinin yüklemesi bildirim listesi bazında yapılmaktadır. Yani tevkifat sorumlularının tescili yapılmamakta ve bir tevkifat sorumlusu ne zaman alım yapar ve bildirim listesi verirse o tarihe yeni bir bildirim listesi açılmaktadır. Sistemde tevkifat sorumlusu tescili gibi bir kayıt tutulmadığından da geriye yönelik bir tevkifat sorumlusunun kimlerden hangi tarihlerde alım yaptığı ancak dönem ve çiftçi temelli görülebilmektedir.

TEVK programında arşiv numarası olmayıp TGEC'de böyle bir numaranın oluşturulması bildirim listesi temelli bir numara oluşturulması yönünden sisteme anlaşılabilirlik kazandırmıştır. Yalnız TGEC programında kullanılan arşiv numarası ile girilen bir tevkifat sorumlusu içinde her defasında bildirim dönemi ad(unvan), adres gibi bilgilerinin alınıp sisteme giriliyor olması yükleme işlemlerini uzatmaktadır.

Günümüze kadar tevkifat konusunda icra işlemi uygulanmasa da e-Kesinti Tebliği¹ ile listelerini bildiren ama ödeme yapmamış tevkifat sorumluları için icra işlemine başlanması kararlaştırılmıştır. Bu sistem de tevkifat sorumlusu yerine bildirim listesi temelli kayıt tuttuğundan herhangi bir icra işleminde her bildirim listesi için tevkifat sorumlularının icra takibinin başlatılması gerekliliğinin doğacak olması ayrı bir sorun teşkil edecektir.

6. YENİ GELİŞTİRİLEN E-KESİNTİ PROGRAMI (NEW E-STOPPAGE SOFTWARE)

Kullanılan TGEC programının sorunların çözümünde yetersiz kalması sonucu, kurum içerisinde 2012 yılında yeni bir programın geliştirilmesi karar verilmiş ve e-Kesinti programının geliştirilmesi Tarımsal Kesinti Tebliği¹ çalışmaları ile eşzamanlı olarak yürütülmüştür. Bu program ile kesinti bildirim listelerinin kesinti yapmakla yükümlü gerçek ve tüzel kişilere verilecek kullanıcı kodu ve şifre ile çevrimiçi olarak Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi

tahakkuklarının bankaya gönderilmesi ve kesinti tutarlarının sigortalıların hesaplarına otomatik olarak işlenmesi hedeflenmiştir. Program 2013 yılı mart ayında pilot illerde, temmuz ayında ise tüm Türkiye'de işleme açılmıştır. Programın iş kuralları ve kullanımına ilişkin 02/07/2013 tarih 2013-27 sayılı Genelge ise Kurumun internet ve intranet sayfalarında yayınlanmıştır.

e-Kesinti programı IBM'in geliştirdiği, kurumsal Java uygulamaları ve web hizmetleri tasarlamak için kullanılan, Eclipse tabanlı tasarım aracı RAD üzerinde geliştirilmiştir. Program Java programlama dili ile Struts 1 ve JPA kullanılarak geliştirilmiştir. JPA(Java Persistence Api), veritabanı tarafındaki tüm tabloların yazılım tarafında ki bir sınıfa denk gelmesi ve tüm işlemlerinin bu sınıf üzerinde yapılmasını sağlayan bir teknolojidir. JPA'nın bu özelliği sayesinde tablodaki kolonlar için karşılık gelen değişkenlerin Java sınıfları içerisine tek tek yazılması sorununu ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca JPA Java nesnelere ve ilişkisel veritabanı arasındaki eşleşmeyi tanımlamak için Java dili ara veri için kod içine yazılan özel açıklamaları ve XML tanımlayıcılarının kullanımını desteklemektedir. [14].

Aynı zamanda yazılım geliştirilirken Struts sınıf kütüphanesi kullanılmıştır. Struts; MVC (model-view-controller) tasarım kalıbını temel alan, Java tabanlı web uygulamaları geliştirmek için kullanılan bir sınıf kütüphanesidir (framework). Tanımdan da anlaşıldığı üzere Struts'in yoğunlaştığı kısım yazılım geliştirme sürecinin daha organize bir şekilde olmasını sağlamaktır[15].

MVC tasarımı genelde büyük çaplı projelerde projenin kontrolünü kolaylaştırması, çalışacak kodların sınıflandırılması performans ve güvenliğin artırılması amacıyla kullanılmaktadır. Model altında işlemler gerçekleştirilirken, arayüz kısmında kullanıcılar tarafından görüntülenen ve iletişime geçilen sınıflar bulunmakta, kontrolörde ise veritabanı ile ilişkiler tanımlanarak işlemler yürütülmektedir[16].

Struts ve JPA kullanılarak internet ve intranet olmak üzere 2 ayrı proje şeklinde geliştirilen e-Kesinti uygulamasının yapısı şu şekildedir:

JPA teknolojisi gereği, veritabanında oluşturulan tablolar, proje içerisine sınıflar halinde otomatik alınmıştır. Tabloların sınıf hali olarak tanımlanabilecek Java sınıfları(entity) içinde sorgular yazılmış, sorguların veritabanı ile bağlantısı ise her Java sınıfı için ayrı olmak üzere JPA'nın yarattığı Java sınıfları (manager) içerisinde kurulmuştur.

Uygulama da görüntüleme ekranları için HTML kodlarının içine gömülen Java kodları olarak tanımlanabilecek JSP ekranları kullanılmıştır. JSP bir programlama dili değil, Java diline ait teknolojilerden bir tanesidir. Genellikle

dinamik web siteleri geliştirmek için kullanılmaktadır. JSP, HTML kodlarının arasına yazılır ve sunucu (server) tarafındaki Java sınıfları ile birlikte çalışır[17]. Bunun yanında Javascript ve anlık değişikliklerin görülebilmesi için Ajax da kullanılmıştır.

JavaScript web sayfası hazırlayanlara etkileşimli ve dinamik sayfalar hazırlama imkânı veren bir betik dilidir. Javascript HTML kaynak kodları içerisine gömüldüğü ve bu sayede herhangi bir yazılım dili ile de çalışabildiğinden yaygın olarak kullanılmaktadır. Javascript ile hazırlanmış web sayfaları ancak JavaScript desteği veren web tarayıcıları ile görüntülenebilir[18]. Ajax ise, web sayfası güncellemelerinde sayfanın tamamı yerine istenilen belirli kısımların sunucuya gidip gelme işlemini sağlamaktadır. Bunu Javascript dilinde kullanılan XmlHttpRequest nesnesi ile gerçekleştirir. XmlHttpRequest nesnesi sunucu istemci arasında sıkıştırılmış veri taşıdığından aynı anda yapılan işlemlerde daha fazla performans sağlamaktadır[19]. Örnek olarak e-Kesinti programı tevkifatçıların tescili yapılan ekranda il seçilince sayfa yeniden yüklenmeden ilçe ve bağlı olunan ünite diğer açılır pencerede görünmektedir. Aynı şekilde tevkifatçıların kullandığı internet uygulamasında kesinti işlemlerinin yapıldığı ekranda girilen her veri Ajax nesnelere kullanılmaktadır. Görüntüleme ekranları ile veritabanı bağlantı işlemlerini tetikleyen java sınıfları(action) yazılmıştır. Struts-config.xml dosyasında bu sınıfların tanımlaması yapılmış, sınıfın işlemleri bittikten sonra sayfanın yönleneceği gereken JSP sayfaları ise Tiles-defs.xml dosyasına eklenmiştir.

JSP ekranlarındaki buton ya da linklere tıklanıldığında Java sınıflarına (action) yönlendirilerek işlemlerin bu sınıflarda yapılması sağlanmıştır. JSP sayfası herhangi bir içerik girişine sahipse bu içeriğin ön kontrollerinin sağlandığı form adı verilen sınıflar kullanılmıştır. Form sınıfların da örneğin TC kimlik numarası gibi form verilerinin doğru girilip girilmediği, alanların boş geçilmemesi gibi kontroller yapılmaktadır. Bu kontrol sınıfları Java sınıflarından (action) önce çalışmaktadır.

İnternet ve intranet uygulamaları iki ayrı proje olarak kodlanmıştır. İnternet uygulaması 4/b sigortalılık işlemlerinin yapıldığı Güvence adlı çalışma alanının (workspace) altında kodlanmıştır. İnternet uygulaması için ise ayrı bir çalışma alanı açılmıştır. Gerçek ortamda biri internet diğeri intranette çalışmak üzere ayrılmış 2 ayrı uygulama sunucusunda çalışmaktadır.

Yazılımı gerçekleştirilen e-Kesinti programı; Kurum Personelinin kullandığı intranet uygulama işlemleri, tarımsal kesinti yapan kuruluşların kullandığı internete açık uygulama işlemleri, Muhasebe tahakkuk ve tahsilat işlemleri ve Gelir İdaresi Başkanlığından web servis alınması işlemleri olarak 4 ayrı kısımda incelenecektir.

6.1. Kurum Personelinin Kullandığı İtranet Uygulama İşlemleri (Intranet Operations By Employees of Provincial Directorate)

İl Müdürlüklerindeki kurum personeli, kurumun intraneti üzerinden, kullanıcı adı olarak kurum sicil numarası ve şifre olarak ise kurum içi uygulamalarda kullanmak üzere daha önce belirledikleri şifre ile 4/b sigortalama işlemlerinin yapıldığı Güvence uygulamasından tarımsal kesinti işlemlerini yapabilmektedir. Kurum personelinin tarımsal kesinti işlemlerini yapabilmek için öncelikle Güvence programı, daha sonra ise tarımsal kesinti işlemleri menüsü için Bilgi İşlem Yetki Servisinden yetki almaları gerekmektedir.

Yetkili Personel Paneli →	
Tarımsal Kesinti İşlemleri	Tescil ve Şifre İşlemleri →
Vedop →	Kesinti Sorgulama
SGDP İşlemleri →	Muafiyet Belgesi İşlemleri →
Kullanıcı İşlemleri →	Kesinti Bildirim Listesi Görüntüleme →
Yetkilendirme İşlemleri →	Borç Bildirim İşlemleri →
6322 İhya İşlemleri →	Raporlama İşlemleri
Test Eşitleme	

Şekil 2. İtranet için Güvence projesi içerisindeki e-Kesinti menüsü

(Menu of E-Stoppage in the Güvence project on the intranet)

Tescil ve şifre işlemlerinde kesinti sorumlularının tescilleri ve tescil güncellemeleri gibi işlemler yapılabilmektedir. Kurum personeli kesinti sorgulama ekranından, tarım sigortalısı, emekli veya sigortalı olma, muafiyet belgesinin olması, taksitlendirilmiş ve düzenli ödenen prim borçların dışında prim borcunun bulunması gibi durumlarını sorgulayarak kişiden kesinti yapılıp yapılamayacağını görebilmektedir. Belli kriterlere uygun olmak koşulu ile kişilere süreli ya da süresiz muafiyet belgesi düzenlenebilmektedir. Kendi İl Müdürlüklerinde kayıtlı olan kesinti sorumlusu kuruluşların vergi numarası, kesinti bildirim sıra numarası ve kesinti yapılan kişilerinde TC kimlik numarasına göre görüntüleme işlemleri yapılabilmektedir. Ayrıca kısa mesaj ve e-posta ile borç bildirim, ayrıntılı raporlama işlemleri de yapılabilmektedir.

6.2. Tarımsal kesinti yapanların kullandığı internete açık uygulama işlemleri (Internet Operations By Institution Where It Disrupt Debt of Farmer)

Kurum personeli tarafından İl Müdürlüklerinde tescili yapılan tarımsal kesinti sorumlusu, öncelikle İl Müdürlüğü'nden intranette çalışan e-Kesinti programı aracılığıyla aldığı kullanıcı koduyla sisteme giriş yaptıktan sonra, geçici şifresini güncellemesi gerekmektedir. Daha sonra her ay çiftçilerden aldıkları ürünlerden kestikleri tutarları ve ayrıntı bilgilerinin bulunduğu bildirim listelerini göndermeleri gerekmektedir. Bu internet uygulamasında kesinti sorumluları gönderdikleri bildirim listelerini görüntüleyebilmekte, şifre işlemlerini ve raporlama işlemlerini yapabilmektedir.

Üretici Ara

Dosya Çağır Yeni Dosya Aç

Üretici T.C. Kimlik No. : 58284B78126

Ürün Alım Tarihi :

Kesinti İçin Sorgulama Yap :

Alım Önceden Gerçekleşti Kesinti Yükle :

ARA

%0.67 (2/300)

Kayıt Görüntüleme Modu Kayıt Ekleme Modu

No	T.C. Kimlik No.	Adı	Soyadı	Bağ-Kur No.	Kesinti Tarihi	Ürün Alım Bedeli	Kesinti Tutarı	Sigortalılık Durumu	Güncelle	Sil
1	63403293370	ALİ YÜCEL	BOZKURT		01.12.2012	234,00	2,34	⊖	📄	🗑️
2	17764885804	SÜLEYMAN	YALMAN		01.12.2012	232,00	2,32	⊖	📄	🗑️

1 to 2 of 2 rows

10

Kesinti Bildirim Listesi No
066112020121200002

Yenile Listeyi Yazdır Listeyi İptal Et Listeyi Muhasebeleştir

Şekil 3. İnternette çalışan e-Kesinti programı örnek bildirim ekranı

(Example of disruption declaration screen on the E-Stoppage software and internet)

6.3. Muhasebe Tahakkuk ve Tahsilat İşlemleri (Accounting Procedures)

e-Kesinti programında, kesinti sorumlusu bildirim listesini ilgili ay içerisinde girip, sonlandırma işlemi için muhasebeleştir butonuna basarak muhasebe işlemlerini gerçekleştirmektedir. Bu işlemler yeni tebliğ esaslarına uygun olarak yürütülmektedir.

6.4. Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan Web Servis Alınması İşlemleri (Web Service Operations are get from Revenue Administration)

Web servisi, XML mesajlaşma tabanlı bir sistem entegrasyon yöntemidir. W3C tarafından yapılan resmi tanımıyla web servisi, bilgisayarlar arasında ağ üzerinden etkileşimi ve uyumluluğu sağlayacak yazılım sistemidir. Günümüzde birbiriyle haberleşecek sistemleri gerçekleştirmek için en çok tercih edilen yöntem web servisidir[20].

Web servisi, XML tabanlı mesajlaşmayı esas alır. Bu nedenle, eski entegrasyon sistemlerinin aksine, haberleşecek sistemlerin birbirlerinden haberdar olması veya platformlarının uyumlu olması gerekmez. Örneğin, Java ile geliştirilmiş ve UNIX sistem üzerinde çalışan bir uygulama ile .NET ile geliştirilmiş ve Windows işletim sistemi üzerinde çalışan bir uygulama, birbirlerinin çalışma ortamlarından bağımsız olarak, XML iletişim standartları aracılığıyla iletişim kurabilir. Web servisinin en büyük faydası budur. Öte yandan, XML web servisleri, SOAP adı verilen "Simple Object Access Protocol" (Basit Nesne Erişim Protokolü) ile iletişim kurarlar. Bu, web servisi erişim standardıdır. SOAP protokolü sayesinde web servisleri, basit ve mesaj tabanlı bir iletişim sağlar[21].

Web servislerin çalışma mantığına bakıldığında, kurumlardan bilgi veren taraf sunucu, bilgi alan taraf ise istemci görevi görmektedir. Web servisi sağlayan kurum, karşı kurumun istekleri doğrultusunda hazırlanmış yöntemleri içeren web servis linkini paylaşımına açarak kullanılmasını sağlar.

e-Kesinti programında, kesinti sorumlularının daha önce belirtilen sorumlulukları yerine getirmeme durumunu kontrol etmek ve icra takibi başlatılmasını sağlamak amacıyla Gelir İdaresi'nden Web Servis alınmaktadır. Gelir İdaresi Başkanlığı normalde tarımsal kesinti sorumlularından vergi tevkifatı kesmekte ve bunun kaydını tutmaktadır. Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan Sosyal Güvenlik Kurumu'nca alınan web servisin e-Kesinti programındaki aylık veriler ile kıyaslanması ile Gelir İdaresi Başkanlığı'na vergi tevkifatında bulunup, Sosyal Güvenlik Kurumu'na tarım tevkifatı bildirimini yapmayan tevkifatçıların ortaya çıkması planlanmaktadır. Henüz yasal olarak icra takibine ilişkin bir düzenleme bulunmadığından web servisle alınan bu bilgiler, istatistik ve kayıt amaçlı tutulmaktadır.

Web servisi alınmasına ilişkin protokol Gelir İdaresi Başkanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu arasında 2013 Şubat ayında imzalanmıştır.⁷ Protokolün 2. Maddesinde yapılan protokolün konusu, vergi tevkifatı yapmak zorunda olan gerçek/tüzel kişilerin, Gelir İdaresi Başkanlığı'na e-beyanname ile bildirdiği 091-096 ödeme türü kodundaki bilgilerin, kayıt dışılığı önlemek amacıyla Vergi Kimlik Numarası/T.C. Kimlik Numarası bazında Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi olarak tanımlanmıştır.

Gelir İdaresi Başkanlığı'na vergi tevkifatı ile ilgili bildirilen muhtasar beyannamelerin arka yüzünde zirai hizmetler için tutulan 91-96 kodlarının açıklamaları aşağıda yer almaktadır⁸.

ZİRAİ MAHSULLER VE HİZMETLER	Ticaret Borsalarında Tescil Ettirilerek Satın Alınan Hayvanlar ve Bunların Mahsulleri ile Kara ve Su Avcılığı Mahsulleri İçin Yapılan Ödemeler (GVK Md. 94/11-a-i)	091
	Ticaret Borsalarında Tescil Ettirilmeksizin Satın Alınan Hayvanlar ve Bunların Mahsulleri ile Kara ve Su Avcılığı Mahsulleri İçin Yapılan Ödemeler (GVK Md. 94/11-a-ii)	092
	Ticaret Borsalarında Tescil Ettirilerek Satın Alınan Diğer Zirai Mahsuller İçin Yapılan Ödemeler (GVK Md. 94/11-b-i) (**)	093
	Ticaret Borsalarında Tescil Ettirilmeksizin Satın Alınan Diğer Zirai Mahsuller İçin Yapılan Ödemeler (GVK Md. 94/11-b-ii) (***)	094
	Zirai Faaliyet Kapsamında İfa Edilen Orman İdaresine veya Orman İdaresine Karşı Taahhütte Bulunan Kurumlara Yapılan Ödemeler (GVK Md. 94/11-c-i)	095
	Zirai Faaliyet Kapsamında İfa Edilen Diğer Hizmetler İçin Yapılan Ödemeler (GVK Md. 94/11-c-ii)	096

Şekil 4. İnternette çalışan e-Kesinti programı örnek bildirim ekranı

(Example of disruption declaration screen on the E-Stoppage program and internet)

Protokolde, görüntülemelerde kullanılmak amacıyla aynı web serviste 2 farklı fonksiyon talebinde bulunulmuştur. Bunlar; Çiftçilerin T.C. Kimlik Numarası yazıldığında tarihler itibarıyla hangi tevkifatçıya ürün sattığının görüntülenmesi ve bir tevkifatçının VKN/TCKN girildiğinde ürün aldığı çiftçilerin tarihler itibarıyla görüntülenmesidir.

7. YENİ E-KESİNTİ UYGULAMASININ GETİRİLERİ (NEW E-STOPPAGE SOFTWARE RETURNS)

e-Kesinti uygulaması ile kesinti tutarlarının Kurum ve şahıs hesaplarına süresi içerisinde ve tam olarak intikali sağlanmıştır. Tarımsal kesintiden muaf olanların tespiti ile yanlış ve yersiz olarak yapılmış kesinti tutarlarının hak

⁷ 14.02.2013 tarihli Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı arasında bilgi paylaşım protokolü

⁸ 31.12.1960 tarih 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 94.Maddesi

sahiplerine iadesi konularında süregelen uygulamayı kolaylaştırmıştır. Bunun yanında konuyla ilgili iş ve işlemlerin daha doğru ve kontrol edilebilir hale gelmesi ve ödenmeyen kesinti tutarlarının etkin takibi sağlanmıştır.

Uygulama, bilgi işlemde telekomünikasyonun etkin kullanımı ile kesinti yaptığı halde bu kesintiyi Kuruma ödemeyenlere borçlarının kısa mesaj ile bildirilmesine olanak vermiştir. Aynı zamanda borçlularının kullanıcı ekranlarında anında elektronik borç bildirim yapılarak borçluların etkin bir şekilde takibinin sağlanması ve idari takip masraflarının en aza indirilmesi sağlanmıştır. e-Kesinti Programının kullanıcılar tarafından kolay biçimde anlaşılması ve sorunsuz uygulanması amacıyla program içerisinde tanıtım filmlerine yer verilmiştir. TGEC ve e-Kesinti programlarının teknik özellikleri Tablo 1'de karşılaştırılmaktadır.

Tablo 1. TGEC ve e-Kesinti Programlarının Kıyaslanması
(Comparison of TGEC and E-Stoppage Software)

Kriterler	TGEC	e-Kesinti
Maliyet	Ana makinede çalışıp, sorgu başına ücret ödendiğinden maliyeti fazladır.	Sunucular üzerinde açık sistemde çalıştığından maliyet düşüktür.
Çevrim içi / dışı	Tevkifatçıların kağıt ortamında ya da disketlerle ulaştırdıkları bildirim listeleri il müdürlükleri tarafından daha sonra TGEC programına girildiğinden çevrim dışı çalışmaktadır.	Tevkifatçılar programı alım sırasında kendi kullanıcı adı ve şifreleri ile girerek kullanabildiklerinden çevrimiçi çalışmaktadır.
Erişim	Programa erişim yalnızca il müdürlük kullanıcıları tarafından sağlanabilmektedir.	Programa erişim internet uygulamasında tevkifatçılar ve intranet uygulamasında ise il müdürlük kullanıcıları tarafından sağlanmaktadır.

Kullanılabilirlik	Program CICS ekranlarında tuşlar kodlanarak kullanılmaktadır. Bu da kullanımı zorlaştırmaktadır.	Program günümüz teknolojileri ile hazırlandığından menüler ve bütün uygulama kullanımı farenin kullanımı ile kolaylaşmıştır.
Görsellik	Program siyah ekranlarda çalışmaktadır.	Program renkli ekranlarda çalışıyor olup, menü kullanımı, anlık veri değişiklikleri gibi birçok görsel özellik sunabilmektedir.
Bilgi Güvenliği	Programa verilerin il müdürlük kullanıcıları tarafından girilmesi muhasebe işlemlerinde hata payını artırmaktadır.	Programda muhasebe işlemleri kullanıcı inisiyatifinden çıkarılarak sistem tarafından yapıldığından hata payını azaltmaktadır.
Hız	Programa veriler sınırlı sayıda il müdürlüğü çalışanı tarafından girildiğinden işlemler yavaş ilerlemekte ve sigortalıların hesaplarına iade paralar çok geç yatabilmektedir.	Program çevrim içi çalıştığından muhasebe işlemleri gecikmeden tebliğ esaslarına göre gerekli sürelerde yapılmaktadır.

e-Kesinti programının TGEC programında yaşanan sorunlara çözümleri de 4 ana başlık altında toplanabilir.

7.1. Programın Tarımsal Kesinti Sorumluları Tarafından Kullanılması (E-Stoppage is Used In Institution Where It is Responsible for Disrupt Debt of Farmer)

e-Kesinti programı tarımsal kesinti yapanların ve kurum personelinin kullandığı ekranlar olmak üzere 2 farklı uygulama şeklinde çalışmaktadır. TGEC programında tevkifatçı yükleme, çiftçilerin hesaplarına paralarının

yatırılması, görüntüleme işlemleri gibi bütün işlemler İl Müdürlüklerinde ki yetkili program kullanıcıları tarafından yapılmaktadır. e-Kesinti programında ise tarımsal kesinti sorumlularının kuruma bir sefer başvuru yaparak tescil işlemlerini yaptırılmaları sonrası alacakları kullanıcı adı ve şifre ile programa internet üzerinden ulaşarak, aldıkları ürünler üzerinden çiftçilerden yaptıkları kesintileri programa kendilerinin girmesi sağlanmış olacaktır. Çiftçilerin hesabına paralarının yatırılması gibi muhasebe işlemleri ise İl Müdürlüğü program kullanıcısının inisiyatifine bırakılmadan sistem tarafından otomatik yapılmaktadır. Bu durumda İl Müdürlükleri kendilerine bağlı bütün tevkifatçıların kayıtlarının girilmesi, bunların güncellenmesi, iadelerin ve muhasebe kayıtlarının oluşturulması gibi işlemleri yapmaları engellenmiştir. Kurum personeli ise kendine açılan ekran ile tarımsal kesinti yapanların tescil, muafiyet, görüntüleme gibi işlemlerini yapmaktadır.

7.2. Çiftçi Kayıtlarının TC Kimlik Numarası Temelli Tutularak Doğru Kayıta Zorlanması (Farmers Records Register with Identification Number of Republic of Turkey)

e-Kesinti programı ile tevkifatçılar çiftçilerin vatandaş numaraları ile sorgulama yaparak kesinti yapmaktadırlar. Bu durumda borcu olmayanlardan kesinti yapılmamakta ve doğru kayıtlar alınmaktadır. Bu durumda çiftçilerden yapılan kesintiler prim borçlarından düşmektedir. Tevkifatçı daha önceden alım yapıp programa girişi sonra yaptıysa ve çiftçinin borcu yoksa ise, program ile çiftçinin hesabına para yatırılmaktadır. Her ne kadar bu sistemde de iade mekanizması olsa da TC kimlik numarası kontrollü gerçek kişilerden kesinti yapıldığından iade edilecek kişi bilinen hesaplarına yatırılabilir. Kesinti yapıldığından iade edilecek kişi bilinen hesaplarına yatırılabilir.

7.3. Programın Açık Sistem Üzerinde Çalışması (E-Stoppage Work on Open System)

Uygulama ana makine kullanmayıp, IBM'in Websphere uygulama sunucuları (WAS) üzerinde çalışmaktadır. Programın ana makineden bağımsız çalışıyor olması kuruma daha az maliyet getirmektedir. Bunun dışında uygulama Java yazılım dili ile daha yeni teknoloji kullanılarak geliştirildiğinden kullanıcıya hem görsellik olarak hem de kullanım olarak rahatlık sağlamaktadır.

7.4. Tevkifatçı Tescili Yapılarak, Tevkifatçı ve Bildirim Listesi Temelli Kayıt Alınması (Registry of Institution Where It Disrupt Debt of Farmer is Available in E-Stoppage)

Program TGEC'ten farklı olarak bir defaya mahsus olmak üzere tevkifat yapacakların İl Müdürlüklerine gelerek tescil yapmalarına olanak sağlar. Tescil işlemi gerçekleşen tevkifatçılar aldıkları kullanıcı adı ve şifre ile uygulamaya girerek dönem temelli birden fazla bildirim listesi girişi yapabilirler. Tevkifatçının kullanıcı kodu ile bildirim

listeleri veriyor olması daha sonra tevkifatçı bilgilerine ve bildirim listelerine kolay ulaşabilmesini sağlamıştır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Çalışmada, Sosyal Güvenlik Kurum'unda tevkifat uygulamasının bilişim yönünden geçmişten günümüze değişimi incelenmiş ve 2013 yılı mart ayında kullanılmaya başlanan e-Kesinti programı incelenmiştir.

e-Kesinti programında, tevkifatçıların tescili mantığı getirilerek bildirim listesi temelli kayıtlar yerine, tevkifatçı altında bildirim listesi kayıtlarının tutulması sağlanmıştır. Ayrıca bildirim listelerinin il müdürlüklerinde elle kayıt edilmeleri yerine bildirim listelerini tevkifatçıların internet ortamından vermeleri sağlanmıştır. Çiftçilerden kesilen tevkifatların cari prim borçlarından düşülmesi ve ya yersiz kesilen tevkifatların çiftçilerin şahıs hesaplarına aktarılması durumları program aracılığı ile il müdürlüklerinin inisiyatifinden çıkarılarak otomatik yapılması sağlanmıştır. Program ile ana makine üzerinde siyah ekranlarda PL/1 kodu ile çalışan TGEC programının kullanımı önce azaltılıp sonra tamamen kaldırılarak, kurumun maliyeti azaltılmıştır. Ayrıca intranet ve internetteki yeni teknoloji ile çalışan program kullanıcıya kolaylık ve görsellik sağlamıştır. Her ne kadar e-Kesinti programı amacının büyük çoğunluğuna ulaştıysa da, üzerinde ileriye yönelik bazı değişiklikler de yapılması kurumsal çalışmanın etkinliği ve verimliliği açısından yararlı olacaktır.

Tevkifatçılar Gelir İdaresi Başkanlığının e-beyanname uygulaması ile gelirlerini beyan etmek zorundadırlar. Zira işlerle ilgili geliri olanlar bunu E-beyanname programı ile beyan ederken 91-96 kodları ile vergi tevkifatını da girmektedirler. Tevkifatçı kuruluşun satın aldığı ürün için tarım tevkifatını da Sosyal Güvenlik Kurumu'na e-Kesinti uygulaması aracılığı ile bildirmesi aynı kurumun aynı işi iki farklı yerde yapması anlamına gelmektedir. Özellikle Çaykur, Tariş vs. gibi büyük çapta alım yapan kuruluşların çiftçilerin durumunu tek tek sorgulayarak bir de Sosyal Güvenlik Kurumu uygulaması ile bildirge vermesi işlerini daha da zorlaştırmaktadır.

Bunun önlenmesine yönelik olarak; Gelir İdaresi Başkanlığından kontrol amacı ile web servis alınması yerine, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Gelir İdaresi Başkanlığı'na web servis aracılığı ile kişiden daha önce belirtilen kriterler çerçevesinde kesinti yapılabilmemesini saptaması, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın da bu veriler çerçevesinde, vergi tevkifatına ek olarak, Sosyal Güvenlik Kurumu için tarım tevkifatı da kesmesi makul bir çözüm olacaktır. Aynı şekilde web servisle kesinti yaptıklarını Sosyal Güvenlik Kurumu'na iletmesi halinde muhasebe işlemlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu'nda yapılması sağlanabilir. Yalnız bunun için Gelir İdaresi

Başkanlığı ile bilginin bu yönde kullanılacağına yönelik farklı bir protokolün imzalanması gerekmektedir.

e-Kesinti ile bildirge veren tevkifatçılar alım yaparken kesinti yapılmasının gerekliliği konusunda sorgulama yapmalı ve kesintiden muaf kişiler için kesinti yapmamalıdır. Bunun için uygulamaya daha önce belirtilen kriterlere göre kesintiden muaf olup olmadıklarını belirlemek ve muaf olanlardan kesinti yapmamak için sorgulama yapmaları gerekmektedir. Alımlarda her kişi için yapılan bu sorgulama hem tevkifatçı kuruluşa yük getirmekte hem de sorgulamanın uzun sürebilmesi nedeniyle çiftçiler için bekleme neden olabilmektedir.

Bazı tevkifatçıların yerinde alım yapması, büyük tevkifatçı kuruluşların önünde oluşan sıralar ya da programda oluşacak herhangi bir aksama nedeniyle kesinti yapılmaması gerekenlerden de kesinti yapılabilmektedir. Yapılan bu kesintiler öncelikle kurumun emanet hesabına alınmakta, bildirim listelerinin parası yattığında ise çiftçinin hesabına yatırılmaktadır.

Bu işleyiş ise kural içinde kural dışı doğurmaktadır. Ya sorgulama yapma kuralı kaldırılıp herkesten kesinti yapılmalı, tevkifatçının sorgulama ile kaybettiği zaman telafi edilmeli ya da sorgulama yapmak zorunlu hale getirilmeli, kesinti yapılmaması gerekenlerden yapıldığı takdirde cezai bir yaptırım olmalıdır. Ama bu uygulama, tevkifatçı kuruluşların beyandan kaçmasına neden olabileceğinden doğru sonuçlar vermeyecektir. Bu durumda öncelikle bir tebliğ ile muafiyet belgesi olmayan herkesten kesinti yapılacağı duyurulmalı, belgesi olmayandan ise sorgulama olmaksızın kesinti yapılması gündeme getirilmelidir.

Kural olarak Tarım Bağ-Kur sigortalıları tahakkuk eden aylık prim borçlarını takip eden ayın sonuna kadar ödemeleri gerekmektedir. Zamanında ödenmeyen primlerin sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için %3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır⁹. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar gecikme zammı uygulanır.

Ayrıca, 4/b sigortalılarının hem kendileri hem de bakmakla mükellef oldukları eş ve çocuklarının sağlık yardımlarından yararlanabilmesi için, en az 30 günlük sigortalı olmaları ve 60 günden fazla prim borcu olmaması şartı vardır.¹⁰ Yani, prim borcunu 60 günden fazla ödemeyen kişi sağlıktan yararlanamayacak, hiç ödemeyen kişi ise daha önce yapmış olduğu ödemeleri

boşuna yapmış olacak ve emekli olamayacaktır. Tarımsal tevkifat kesintisi kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu'na olan bütün borçları değil yalnızca cari dönem prim borcunu kapsadığından kişi zaten yükümlü olduğu ve ilgili ayda ödeyeceği borcun bir kısmını kesinti yoluyla ödemek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle prim borcunu ödemekle yükümlü olan sigortalıdan daha önce kesilen bu kesinti Sosyal Güvenlik Kurumu'na da maddi bir fayda sağlamamaktadır. Kurumun tek faydası kesilmemesi gereken kişilerden kesilen tutarların kurum hesabına yansmasıdır. Bu da sosyal devlet anlayışına uygun olmadığından Tevkifat uygulamasının Kanuni değişiklikle kaldırılması düşünülmelidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Y. Aliefendioğlu, **Türk Vergi Sisteminde Verginin Kaynakta Kesilmesi (Stopaj)**, Ankara, 1975.
- [2] S. Turan, **Vergi Teorisi**, Elektronik Ofset Matbaası, İstanbul, 1982.
- [3] B.Akkoyunlu, **Eğitimde Teknolojik Gelişmeler**, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 564, 1998.
- [4] H.Çoban, **Bilgi Toplumuna Planlı Geçiş**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1997.
- [5] A.Cordella, F. Iannacci, "Information systems in the public sector: The e-Government enactment framework", *Journal of Strategic Information Systems*, 19, 53, 2010.
- [6] S. Alter, **Information Systems: The foundation of E-Business**, 4, Pearson Education International Edition, ABD, 2002.
- [7] D. Karahoca, A. Karahoca, **Yönetim Bilişim Sistemleri ve Uygulamaları**, Beta yayınları, 1998.
- [8] D. Stephens, **What On Earth is a Mainframe? : An Introduction to IBM ZSeries Mainframes and Z/OS Operation System for Total Beginners**, Longpela, 2008.
- [9] İnternet: Harran Üniversitesi, Programlama Dilleri, eng.harran.edu.tr/~msuzer/files/pl/slides/plch1.ppt, 01.07.2013.
- [10] IBM Corporation, **Using IBM CICS Explorer V1.1.1 with CICS Transaction Server for VSE/ESA V1.1.1 For use with z/VSE 5.1, 1.2b**, 2012.
- [11] P. Lewis, A. Bernstein, M. Kifer, **Database and transaction processing: an application-oriented approach**, Addison-Wesley, ABD, 2002.
- [12] K. Swanson, **Object Oriented Design in Java Using Java Util**, Brooks Cole, 2004.
- [13] İnternet: Alinean, Mainframe Migration Case Studies: A Total Cost of Ownership Comparison Lowering Cost and Improving Flexibility by Migrating to Open Systems , http://alinean.com/PDFs/Intel-Mainframe_Migration_TCOStudy.pdf , 01.07.2013.
- [14] A. Torres, R.Galante, M.S. Pimenta, "A synergistic model-driven approach for persistence modeling with UML", *The Journal of Systems and Software*, 84, 942, 2011.
- [15] L. Jörelid, **J2EE Frontend Technologies: A Programmer's Guide and Servlets, Java Server Pages and Enterprise Javabeans**, Apress, 2002.
- [16] H. Bergten, **Java Server Pages**, 3, O'reilly, 2003.
- [17] M. Aslan, **Java Server Pages**, 1, Umuttepe yayınları, Kocaeli, 2011.

⁹ 31.05.2006 tarih 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 89. madde 2. Fıkra

¹⁰ 31.05.2006 tarih 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 67. Madde

- [18] K.Lano, **Advanced Systems Design with Java**, UML and MDA,1,Elsevier, 2005.
- [19] L. Chuan-xi, S.Ya-ru, W. Ru-jing, H.He,"Structured AJAX Data Extraction Based on Agricultural Ontology", *Journal of Integrative Agriculture*, 11, 785, 2012.
- [20] R. Monson, Haefel , **J2EE Web services: XML SOAP WSDL UDDI WS-I JAX-RPC JAXR SAAJ JAXP**, Addison-Wesley, 2004.
- [21] İnternet: İTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı,Web Servisi Modeli, <http://www.bidb.itu.edu.tr/?d=715>, 01.07.2013.